

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 6 του Ιουνίου 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 99

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΕΡΜΟΝΑ

ΟΙ ΚΑΤΑΛΑΝΟΙ

Τὰ πρῶτα μάσε, ψυχροῖε, καὶ πρόγκα τὰ τοῦ ψήλου
Σαλάγα τὰ νὰ πιάσουμε τῆς Λιάκουρας τῆς ῥάχης,
Τὰ μετερίζια τ' οὐρανοῦ τ' ἀπάτητα, τὸ κάστρο
Τῆς φτωχικῆς μας λευτερίης μέσα στὶς βελούδες.

Οἱ Καταλάνοι πλάκωσαν. Σγυτήρα—μέσ' τὸ βάλτο
Τὸ λάσπινο τῶν Τοπολιῶν οἱ Δι' ἔκτες τῆς Ἀθήνας
Κουφάρει κοίτουνται πυκνὰ καὶ τ' ἄρματά τους
[λάμπουν
Σὺν τὰ στεκοῦμενα νερά. Νῆρες καὶ λόγγοι τρέμουν

Τουρκόπουλους κι Ἀναγονιά, τὰ δῖψα καὶ τὰ
[Λαῦγκρα.
Σκιαχτήκανε στὸ διάδα τους κ' ἡ Δέσποινα τῆς
[Ἄρτας
Κι ὁ νῆς Σεβαστοκράτορας. Ἀντρείδης λεβεντοῦνε

Δὲ στάθην ὁλόρηια πουθενά. Μὰ θὰ εὐπνήσουν ἴσως
Οἱ ξεχασμένοι μας θεοὶ ὅταν ἄλλοτες νὰ δεῖσουν
Τὰ βράχια καὶ τὰ διδάδελα πὰ σάπιστους κουρδάρους.

ΓΛΥΚΕΙΑ

Δῶσ' μου τὸ χέρι σου, Γλυκεῖα. Στὸ περιόβλι πάμε
Τὰ ῥοδα νὰ θαμᾶσουμε. Τὰ ξάνοιξε ἡ λιακάδα
Σὺν ξαστεριά πολύχρωμη κι ἀπ' τὰ γεγτά τους
[στῆθια
Βγαίνει ζεστή μοσκοβολιά. Καὶ κοίτα πῶς σοῦ
[γνέφουν

Σὰ χεῖλια ποῦ ἀγεροφιλοῦν. Τὰ πράσινά τους χέρια
Ποθοῦν νὰ σ' ἀγκαλιάσουνε. Δὲς ἔχουνε κλωσμένο
Μέσ' τὰ κλαριά τους τὸν καλὸ τὸ Σειληνὸ ποῦ
[χάσκει
Στὸν ἥσκιο τῶν κυπαρισσιῶν. Τοῦ 'χει τὸ στόμα
[κλείσει

Τριαντάφυλλο κοκκινωπὸ. Καὶ μάσε στὴν ποδιά σου
Ἀπ' τὰ καλῆτερα, ὦ Γλυκεῖα, τὰ πιὸ λιοχαδεμένα.
Τὴ δράνα θέλω τὴν ψιλή ν' ἀνθῇς δροσεμένη.

Κροντῖρια θάχουμε χρυσά. Κι ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα
Ἦ τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἀρχιλόχου θὰ μοῦ διγοδια-
[δάσης
Καὶ θε νὰ δῶ στὰ μάτια σου νὰ τρέμῃ ὅλη ἡ
[ψυχὴ σου.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ὁ Δουλευτής ὁ βερσιμὸς σκολάζει ἀποσταμένος.
Ξεροβολιὲς ἀραδωτὰ τὰ στάχυα ἀγκαλογέρουν

Καὶ τ' ὄσπρα τὰ καματερά φλογάτες παπαρούνες
Στεφανωμένα ὁλόγυρα στὶς θημωνιὲς σταλάζουν.

Στ' ἄλωνα συμμαζεύουν τὸ μείζον τὸ στάρι
Κι ὁλοῦθε σιγαλόρρυθμα τραγοῖδια ἑμνολογοῦνε
Τὴ Γῆ τὴν καρπερόστηνη καὶ τοὺς παλιούς
[θεοὺς της
Ποῦ ὀρίζουν τὶς καλοκαιριῆς. Τὸ λιόγευμα χλωμιάζει
Καὶ ὅταν πουργοσταλάγματα τῆς πάχνης συννεφάκια
Χρυσὰ τὸ καφασώνουνε καὶ τὰ καλὰ μαξούλια
Σὲ κάμπους πλουσιοπόταμους, ἀπὸ λιμνὰ σὲ
[Ξαίθρα.

Γέρω ἀπὸ κάστρα καὶ νασὲς καὶ ψημιδμένες χάρες
Ξαπλώνουνται καὶ λιόχρωμα, πλαχτά, θαλασσο-
[λάμπουν
Ὡς τὰ βουνά τ' ὀδῶνατα μὲ τὰ γλαυκὰ τὰ χιόνια

ΘΥΜΗΣΗ

Γυναῖκα γλυκομέτωπη, μέσ' τὰ γυριὰ μοι χέρια
Τοῦ κεφαλιῦ σου σπάλαγα τὸ θησαυρὸ τὸ μάγο
Καὶ μέσ' τὰ πρασινόχρυσά τὰ μάτια σου κοιτοῦσα
Νὰ λαχταρᾷ συμμαζωχτὸ τὸ κύμα τῆς Ἀγάπης.

Εἴτανε μέρες ἀγαθὲς καὶ τὰ βουνά τὸ ξέγαν.
Τὰ πεῦκα τὰ καλόφωνα λαφρεῖα σκιὰ μᾶς ἀπλώναν
Κι ἀπὸ τὰ θεῖα σοῦρουπα ποῦ χρύσωναν τοὺς λόγγους
Μέσ' τὶς ψυχὲς μας στάλιζε βιδιὰ χαμογελοῦσα.

Μὰ πῶς μὴ λεῖκα ρήγισσα τρισιπύργωτη σπκῶνει
Μέσ' ἀπ' τὸ ρέμα τὸ βαθὺ τὴν πλέρια τὴν κορφή της
Κ' οἱ κάμποι τᾶνε δέδουνται τριγύρω της γεγμένοι.

Ἔτσι καὶ μένα ἡ Ἀγάπη μου ἔθωρε τὰ περασμένα,
Μ' ἀπὸ τὶς ρίζες της διψᾷ καὶ πίνει ἀπ' τὸ ποτάμι,
Ὅπου ἡ τρεχοῦμενη ζωὴ τῆς θύμης της κυλάει.

Ο ΠΕΥΚΟΣ

Θυμοῦμαι ὁ γεροπευκὸς μας τραγουδιστάδες εἶχε
Τὸ καλοκαίρι ἀμέτρητους καὶ στὸ κοκκινωπὸ του
Τὸ φλοῦδι πάνω βοῦίζαν ὀλημερὶς τζίτζικια.
Χρυσόχυμένα μύριζαν τὰ δάκρυα τῆς ρετινάς.

Ἦ κούνια πηγαινόρχουνταν ἀνάμεσα στὶς κλᾶρες
Μ' ἓνα ρυθμὸ πετοῦμενο. Κι ἀπ' τὴν κορφή τοῦ,
[δέντρου
Κάποιος κρυμμένος ἔρριχνε βροχὴ τὰ κουκουναρία.
Ἄλλοι γυρίζαμε μαζὺ στὸ μάγγανο ζεμένοι

Καὶ τὰ σικλιὰ ἀνεστράψε νὰ πιούμε πηγαδίσιο,
Δροσιτικὸ νερό. Μ' Ἀνθή, γιατί μέσα στὸ γυῖο
Τοῦ πηγαδιοῦ τ' ὁλόφωτο κοιτάζεις πρόσωπό σου;

Καὶ τρέχα. Δὲς, πέρα ἔπεσε μέσ' τὶς μυρτιὲς τὸ τόπι.
Τρέχα, μὴ σὲ προφτάσουνε. Τρέχα, γιὰ νὰ θαμᾶσω
Τοῦ κοριτσένιου σου κόρμιον τὴν ταναγρένια χάρη.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΦΡ. ΝΙΤΣΕ

ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἐνα βράδυ ὁ Ζαχατούστρας μαζὺ μὲ τοὺς μαθη-
ταῖς τοῦ ἐδιδάσκινε τὸ δάσος, κ' ἐκεῖ ποῦ ζητοῦσε
βρύση γιὰ νερό, νὰ καὶ φθάσει σ' ἓνα πρᾶσινο λειβάδι,
γύρω στολισμένο μὲ δέντρα καὶ θυμάρι.

Στὸ λειβάδι ἔχρυσαν ὡμορφες κοπέλλες.
Καθὼς οἱ κοπέλλες εἶδαν τὸν Ζαχατούστρα, παραι-
τοῦν τὸν χορὸ. Ὁ Ζαχατούστρας ὅμως μὲ φιλικὰ στή-
ματτα πληγίνει κοντὰ τους καὶ τὶς λέγει:

«Τὸν χορὸ μὴ παρτάτε, κοριτσάκια μου! Παι-
γνιδοχαλκότης ἐγὼ κανεὶς δὲν εἶμαι, οὐτ' ἐχθρὸς τῶν
κοριτσιῶν. Τὸν Θεὸν ὑπερασπίζω κατὰ τοῦ διαβόλου,
αὐτὸς ὅμως εἶναι δαιμόνιος βράχ'. Πῶς ἔμπορεῖ νὰ
εἴμ' ἐγὼ στὸς ἐλκρούς; Χορεύς σας, στοὺς θεῖκους,
ἐχθρὸς; Ἦ σὲ πόδια κοριτσιῶν μὲ ὠραίους ἀστραγά-
λους;

«Ἐγὼ εἴμ' ἓνα δάσος, εἶμαι μιὰ νύχτα δέντρων
σκοτεινῶν. Ὅποιος ὅμως δὲν φοβᾶται τὸ σκοτάδι μου,
ἐκεῖνος βρίσκει κἄτω ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια μου τριαντά-
φυλλ' ἀπλωμένα.

«Βρίσκει καὶ τὸ θεοῦλάκι τὸ τσαχπίνικι ποῦ γι' αὐτὸ
τρελαίνονται ὅλα τὰ κορίτσια. Καθεπαι σιμὰ στὴ
βρύση ἤσυχο, ἀμίλητο, μὲ κλεισμένα μάτια.

«Ἀλήθεια ἀποκοιμήθηκε μέρα μεσημέρι ὁ κλέφτης
τῆς ἡμέρας. Μήπως ἐκουράστηκε κυνηγώντας πετα-
λοῦδες;

«Μὴ μοῦ πιάσετε κόκκια, χορευτάδισές μου, τὸν μι-
κρὸν αὐτὸν θεὸν λιγάκι ἂν τοῦ τίς βρέξω! Θὰ κλά-
ψῃ, θὰ φωνάξῃ.—Τότε εἶναι νὰ γελᾷς, ὅταν τὸν δῇς
νὰ κλαίῃ!

«Καὶ μὲ μάτια δακρυσμένα θὰ ζητήσῃ ἀπὸ σας νὰ
χορέψετε μαζὺ του. Θὰ τοῦ τραγουδήσῃ ἐγὼ τραγοῦδι
νὰ χορέψῃ.

«Τραγοῦδι τοῦ χοροῦ, περιπαιχτικὸ τραγοῦδι γιὰ τὸ
βαρὺ δαιμόνιο, τὸν διαβόλό μου, τὸν πιὸ ὑψηλότερο,
τὸν πιὸ δυνατώτερο, ποῦ τὸν λέτε οἱ πῶς εἶναι ὁ
Κύριος τοῦ κόσμου».

Τὸ τραγοῦδι εἶν' αὐτὸ ποῦ λέγει ὁ Ζαχατούστρας,
ὅταν χάρειαν μαζὺ ὁ ἔρωτας μὲ τὶς κοπέλλες:
Μέσ' στὸ μάτι σου ἔβλεπα, εἶναι λίγη ὥρα
ὦ Ζωή!

Καὶ μέσ' ἐτάνερίφνητο μοῦ φάνηκε νὰ πέφτω.
Μὰ σὺ πάνω μ' ἔσυρες μὲ χρυσὸ ἀγκύστρι
Κ' ἐγελοῦσες μὲ τὰ μὲ περιπαίζοντάς με
Ὅντας ἀνερίφνητο ἀκουπες νὰ σὲ κράζω.
«Ἔτσι λὲν ὅλα τὰ ψάκια, μ' ἀποκριθήκες,
Ὅ,τι ἐκεῖνα δὲν ριχνοῦν, εἶν' ἀνερίφνητο.
Ἀκατάστατη εἴμ' ἐγὼ κι' ἀγριεμένη, εἰς ὅλα

Είμαι μια γυναίκα και κανένα ήθικό.

Αν έσεις με κραζέτε "Αδυσσο και Πίστη

Και βαθύ Μυστήριο και Αιωνιότητα!

Δωρα έσεις μου κάμνετε απ' την ήθική σας.

— Αχ, έσεις οι ήθικοί!

Έτσι ωμιλούσε λοιπόν η άπιστευτη. Έγώ δὲν τὴν πιστεύω, οὐτε και τὸ γέλιο της, ἀκόμη κι' ἂν μιλάει καλὴ γιὰ τὸν ἑαυτὸν της.

Κι' ὅταν ἐγὼ κάτω ἀπὸ μάτια τέσσερα μὲ τὴν ἀγρία μου Σοφία ὠμιλοῦσα, μοῦ εἶπε θυμωμένη: «Ποθεῖς», «Θέλεις», «Ἀγαπᾷς», γι' αὐτὸ μόνος σου παινᾷς τὴν Ζωὴ ἐξ ὅσων».

Λίγο ἔλειψε κ' ἐγὼ ν' ἀπαντήσω ἀσχημα και νὰ πῶ στὴν θυμωμένη τὴν Ἀλήθεια. Καὶ δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς πρὸ ἀσχημα ν' ἀπαντήσει, παρὰ ἔς τὴν Σοφία του ὅταν ἀλέγει τὴν Ἀλήθεια.

Έτσι στέκει δηλαδὴ μεταξὺ τῶν τριῶν μας. Κατὰ βάθος ἐγὼ μόνω τὴ Ζωὴ ἀγαπῶ και τὸ περισσότερο ὅταν ἔχω μίσος!

Ἀλλὰ πῶς τᾶχω καλὰ και μὲ τὴν Σοφία, και συχνὰ πολὺ καλὰ, αὐτὸ κάμνει νὰ θυμῶμαι τὴν Ζωὴ πολὺ!

Έχει τὸ μάτι της, ἔχει και τὸ γέλιο, ἔχει ἐκεῖνο τὸ χρυσὸ καλαμιδάγκυστρό της. Τί μπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω ὅταν μοιάζουνε κ' εἰς ὁδὸ;

Κι' ὅταν μιὰ φορὰ ἡ Ζωὴ μ' ἐρώτησε «ποῖα εἶν' αὐτὴ ἡ Σοφία;» Ἠρόθυμος ἀπάντησα «Ἀχ! ναί! ἡ Σοφία!

Διψᾷ κανεὶς γι' αὐτὴν και χορτασμοὺ δὲν ἔχει. Τὴν ἠμεῖς κανεὶς πρὸ μὲς ἀπὸ μαγνάδια και τὴν κυνηγᾷ μὲ δόχτυα νὰ τὴν πιάσῃ.

Εἶν' ὁμορφὴ: Τί ξέρω ἐγὼ! Οἱ πρὸ πάλαι ὅμως σκάρει στὸ δῶμά της πιδνουνται. Εἶν' ἀκατάστατη, εἶναι πεισματάρης νὰ δαγκᾷ συχνὰ τὰ χεῖλα της τὴν εἶδα, και νὰ σύρῃ ἀνάσπυλα τὸ χιτένι στὰ μαλλιά της.

Μπορεῖ νᾶναι κακὴ, μπορεῖ νᾶναι και δολιχὴ, εἶν' ὅσα της μιὰ σωστὴ γυναίκα. Ὅταν ὀμίλῃ κακὴ γιὰ τὸν ἑαυτὸ της, τότε ἴσα ἴσα εἶναι πρὸ πλανᾷς».

Ὅταν ὅλ' αὐτὰ στὴ Ζωὴ τὰ εἶπα, ἐγέλασε μὲ πάθος κ' ἔβαλε τὰ μάτια της. Γιὰ ποῖα ὠμιλοῦσε μ' ἐρωτᾷ, μήπως γιὰ μέ;

Και ἂν εἶχες δίκιο—μοῦ τὸ λέει κανεὶς ποτὲ ἔτσι κατὰ πρόσωπο! Ἀλλὰ πῶς μας τὸ λοιπὸν και γιὰ τὴν Σοφία σου κᾶτι! «Ἀχ, και τότε μ' ἀνοίξες πάλι τὸ γλυκὸ σου μάτι, ὡ ἀγάπη μου Ζωὴ! και μοῦ ἐράνη τὸν φτωχὸ μέσᾳς τ' ἀνερπύνητο πῶς ξεναπέφτω πάλι.»

Έτσι λοιπὸν τραγουδοῦσε ὁ Ζαρατούστρας.

Μὰ σὺν ἔπαψε ὁ χορὸς κ' ἐφυγαν και τὰ κορί-

τσια, λυπημένως κάθεται και μοναχὸς του λέει:

«Ὁ ἥλιος εἶναι ὥρα πρὸ βασιλεψέ, ὕγρὸ εἶναι τὸ λειβάδι και μὲς ἀπὸ τὸ δάσος κρῖο ἔρχεται.

Έν' ἀγνωστο εἶνε γύρω μου και σκεπτικὰ κοιτάζει. Τί! Ζῆς ἀκόμη, Ζαρατούστρα;

Γιατί; Πρὸς τί; Μὲ τί; Ποῦ; πῶς;

Τρεῖλλα δὲν εἶναι νὰ ζῇ κανεὶς ἀκόμα;

Ἀχ, καλοὶ μου φίλοι, εἶναι τὸ βράδυ πρὸ μ' ἐρωτοῦσε ἔτσι. Συχωρᾷτε με γιὰ τὴν πολλὴ μου λύπη.

«Βράδυ ἦταν: συχωρᾷτε με γιὰ τὸ ἦταν βράδυ!»

Τὰδε λέγει Ζαρατούστρας.

Μετάφραση ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ

ΜΕΣΧΟΥ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἄμα τάγετε τὸ γιὰλὸ σιγὰ σιγὰ χαϊδεύη.
Πλανᾷ τὸ νοῦ μου τὸ φτωχὸ κι ἀρνῶμαι τὴ στεριά.
Και πρὸ πολὺ ἡ ἀπάνευθε γαλήνη μὲ μαγεύει.
Μ' ἄμα σφουρίξῃ δυνατὰ κ' ἐρῶν κακοκαιρία
Και κάθε κύμα σὰ θερινὸν ἀφροίξῃ και παλεῖ.
Τὸ γιὰλὸ φεύγω, λαχταρῶ τὸ χῶμα, τὸ κλαδί.
Γὴ θέλω, δάση ἀρέσουνε σ' ἐμένα τὸν ὀρεῖτη,
Ποῦ κι ἂ ψυχήν ὁ ἀνεμὶς, τὸ πεῦκο τραγουδεῖ.
Βαρειὰ νᾶναι τοῦ ψαροῦ ἡ ζωὴ, πούχει τὴ βάρκα οπίτι
Κ' ἔχει τὴ θάλασσα δουλειὰ και ψάρια κυνηγεῖ.
Έγὼ τὸν ὕπνον ἀγαπῶ, πρὸ ὁ πλάτανος σκεπάζει.
Μ' ἀρέσει ἐμένα ἐκεῖ κοντὰ ν' ἀκούω τὴν πηγήν,
Ποῦ στὸ βουνήδιο μουρμουρᾷ γλυκὰ—δὲν τὸν τρο-
[μάζει.

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Μόλις μπῆκε μέσα στὴ σάλα, κ' ἡ ἀρραβωνιαστικιά του παρουσιάστηκε ὄχι μὲ γελαστο, ὅπως ἄλλοτε, παρὰ μὲ σοβαρὸ και κρῖο ὕψος.

— Κύριε Καφεκάρδη, τοῦ εἶπε, νὰ τὸ δαχτυλίδι σας. Λυποῦμαι, μὰ μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ σᾶς πάρω. Ἀγαπῶ... κάποιον ἄλλον...

— Ἄλλον; φώναξε ἐκεῖνος. Τότε δώσε μου τὸνομά του!

— Θέλεις νὰ τὸν σκοτώσεις, νὰ μονομαχήσεις μαζί του...

— Ὅχι, σοῦ δίνω τὸ λόγο μου. Πῆς μου ποῖς εἶναι. Θέλω νὰ τοῦ πωλήσω τὸ δαχτυλίδι.

— Πῶς σᾶς μοιάζει, εἶπε ἡ κ. Λεβαντόγλου κοιτάζοντας τὴ ζουγραφιά τῆς κ. Μπογλατοπούλου.

— Νομίζετε; Έτσι μοῦ λένε ὅλοι.

— Ὄι ναί, ναί! Καὶ τὸ πρόσωπο τόσο φυσικὰ χρωματισμένο!

λιστα πρὸ ὀνόμαζι ὁ κριτογράφος τὸ μακρὴν ἐξοχώτατον τῶν παρ' ἡμῖν βοτανικῶν» σὰ νὰ ζοῦμε στὴν ἐποχὴ τοῦ Διναίου ὅταν ἡ Βοτανικὴ δὲν εἶταν παρὰ μόνον σ υ σ τ η μ α τ ι κ ῆ Μπορεῖ. Ἰσως νᾶν' αὐτὴ ἡ ἐποχὴ ἔνας ἀπ' τοὺς σταθμοὺς πρὸ ὅλ' ἡμεῖς, ὅσο νὰ φτάσουμε στὸ «χρυσὸν αἶῶνα» τοῦ Περικλῆ. Τὸ μόνον πρὸ φοβᾶμαι, εἶναι, μήπως ἀπὸ τὴ φόρα πρὸ θάξουμε, ἀπὸ τὴν ἀταξία τὴν κεκτημένην πρὸ λέει ἡ Φυσικὴ, δὲν κατορθώσουμε νὰ σταματήσουμε ἐκεῖ, μόνον τραβήξουμε ὀλοταχῶς πρὸς ἄλλῃ ἐποχὴ πρὸ ταιριαστὴ μὲ πολλὰ φυσικὰ μας, μὰ, λιστα μὲ τὴ μιμητικὴ μας δύναμη, στὴν ἐποχὴ πρὸ μὲς ἀρχίζαμε νὰ περπατᾶμε μὲ τὰ δὲ, κ' εἶσι δὲ ἰδοῦμε μὲ τὰ μάτια τους κ' οἱ διάφοροι Σκαλτσούνηδες πρὸ εἶταν τὸ πρωτόπλαστο ζῶος πρὸ ἀπόγονοι εὐχονται εἶναι.

Ἀλλὰ «χρῆνον φείδου» ἔλεγε ὁ ἀρχαῖος σοφός, κι ὁ πρόλογός μου κοντεύει νὰ βαρύνει περισσότερο ἀπὸ τίς νύχτες τῶν πολικῶν χωρῶν, τὰ «κοινωνικὰ» τῆς ἐκκλησίας και τὰναγνώσματα τῆς «Ἐσπερινῆς» και τῆς «Ἀστραπῆς» τῶν θηλυκῶν Διοσκουρῶν τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου.

×

Πίστη τέχνη χρειάζεται γιὰ νὰ γράφει κανεὶς τέτοια ἀπλὰ βιβλία πρὸ νὰ μπορεῖ ὁ καθένας νὰ τὰ διαβάσει. Δὲν ἀρκεῖ ἡ μάθηση κ' ἡ ἐμπειρία, πρέπει νὰ ὑπάρχει κοντὰ σ' αὐτὰ και κάποιον ἰδιαιτέρω χάρισμα, πρὸ νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μπαίνει στοῦ ἀπλοῦ ἀνθρώπου τὴν ψυχὴ, νὰ καταλαβαίνει τί κύκλους ἰδεῶν ἔχει, και πῶς πρὸς εἶναι

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΕΡΜΟΝΑ

Τὰ ἔργα τ' ἀληθινὰ τῆς Τέχνης σήμερις βγαίνουν μὲς ἀπὸ τὴ Ζωὴ τὴν ἀληθινή. Ἀπὸ τὴ Ζωὴ, πρὸ παντοδύναμη και πολὺτροπὴ ξεχύνεται εἴτε ἀπὸ τὴ φύση, εἴτε ἀπὸ τὰ ὄντα και πρὸ μ' ἀγάπη ἀδολὴ και ἀπλὴ τὴ δέχεται ἡ ψυχὴ μας, ἀδιάφορο ἂν εἶναι χρωματισμένη μὲ λύπη ἢ μὲ χαρὰ. Ὅ, τι ζεῖ τριγύρω μας ἐκεῖνο εἶναι πρὸ μᾶς κάμνει και νὰ αἰστανόμαστε. Μπορεῖ ἡ Ζωὴ αὐτὴ νὰ ξεπετιέται και μὲς ἀπὸ λείψανα περασμένου καιροῦ, πρὸ δὲν ἔχασαν ὅμως τὸ μεγαλεῖο τῆς ὁμορφίαις και πρὸ ἡ ψυχὴ τους τριγυρίζει ἀπὸ πάντων πρὸς πάντα νῆα και πάντα πλάσματα, πάντα μὲ τὴ δύναμη νὰ μᾶς συνεπαίρνει και νὰ συνταράζει και τὴ δικὴ μας ψυχὴ. Γι' αὐτὸ κ' οἱ ἀληθινὸι τεχνίτες δὲν ἔπαψαν νὰ λατρεύουν και νὰ γυρνοῦν μὲ λαχτὰρα στὰ λείψανα κείνα τῆς παντοτεινῆς νεότητος κι ὁμορφίαις, πρὸ μᾶς θυμίζουν τὴ Ζωὴ, πρὸ στέκουν σὰν ἀνίκητα σύμβολα τῆς ζωῆς.

Μ' αὐτὸ βεβαίως δὲ ζητοῦν σήμερις ἡ Τέχνη, νὰ γυρνοῦμε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας πρὸς τὰ λείψανα κείνα και μόνον μαζί τους νὰ ζοῦμε. Ὅχι. Ἰσα—Ἰσα αὐτὸ δὲ θέλει. Λατρεῖται τὰ παλὰ σύμβολα γιὰ νὰ παίρνει δύναμη νὰ νοιώθει τὴν ὁμορφίαν τῆς τωρινῆς ζωῆς, νὰ κάμνει τὴν ψυχὴν λεύτερη νὰ ξεδιαλέγει ὅ, τι θὰ τὴν φέρει πρὸ σιμὰ στὴ Ζωὴ. Ένοιωσαν οἱ τρανοὶ τεχνίτες τοῦ καιροῦ μας ὅτι τίποτις πρὸ ὁμορφῆς δὲν εἶναι ἀπὸ τὴ Ζωὴ και γι' αὐτὸ τόκαμε νόμον σήμερις ἡ Τέχνη στὴς πρὸ πλουσιόζωες πηγὲς νὰ στῇναι τὰ παλὰ τῆς.

Ἰακτί τέτοιες σκέψεις μούφεραν ἕνα καινούριο βιβλίο πρὸ τώρα—τώρα βγήκε. «Τῆς Ζωῆς» λέγεται τὸ βιβλίο κ' ἔρ μ ο ν α ς ὀνοματίζεται ὁ συγγραφεὺς του.

Ποῖος εἶναι; δὲν ξέρω. Ποῦ ζεῖ; κι αὐτὸ δύσκολο νὰ τὸ πῶ κανεὶς. Ένα ξεκαθαρίζεται. στὴ στιγμὴ ὅτι εἶναι καθαυτὸ Ἑλλήνας» ὄχι γιατί τῆς γράφει τὸ βιβλίο του σὲ Ρωμαϊκῶν, γλῶσσα, στὴν ἐθνικὴ μας γλῶσσᾳ ὄχι. Τὸ φωνάζει ἡ ψυχὴ του, πρὸ ξεπετιέται μὲς ἀπὸ κάθε σελίδα. Τὸ δείχνει ὁλοφάνερα τὸ πρωτότυπο ἀληθινὰ βιβλίο του, πρὸ ἔχει τραγουδιὰ, πρὸ τραγούδια και ταξιδιωτὴ σημειώσεις, μιὰ μετάφραση τοῦ Ἰππολύτου τοῦ Εὐριπίδου μ' ἕνα βαθυστόχαστο πρόλογο. Θάκανε πρὸ καλὰ καθέννας, πρὸ θὰ διαβάσει τοῦ ἔρ-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΤΟ «ΗΛΙΟΦΕΓΓΑΡΟ», ΤΟΥ ΠΑΛΛΗ ΚΙ «Ο ΟΥΡΑΝΟΣ», ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Μὲ τὴν εὐκαιρία πρὸ μπῆκε στὴ σειρά τῶν Φ τ η ν ὡ ν β ι β λ ι ὡ ν τοῦ «Νουμά» και τὸ βιβλιαράκι πρὸς μετάρρσας ἀπ' ἀγγλικὰ ὁ κ. Πάλλης, δὲ ὅταν περιττὸ νὰ πῶ κανεὶς δὲς λόγια γιὰ τὸ βιβλίο, ἀπρὸ μάλιστα, ὅσο ξέρω, δὲν ἔχει γραφῆ ὡς τώρα τίποτα γι' αὐτὸ κ ρ ι σ τ ω ς δ ι κ η ν. Ποῖος ξέρει; Ἰσως νὰ μὴν τοῦδωσαν και πολλὴ σημασία οἱ διάφοροι κριτικοί, Ἰσως νὰ τοὺς θάμνωσε ὁ «Οὐρανός» τοῦ ἀνωφελοῦς συλλέγου» και μὲ προστά του νὰ βρῶν ἄχαμνὸ τὸ «Ἡλιοφῆγγαρον» τοῦ κ. Πάλλη. Γιὰ τὴ βέβαια δὲν μπορῶ νὰ παραδεχτῶ ὅτι δὲν ἐθώρησαν εἰδικὸ τὸν ἑαυτὸ τους νὰ τὸ κρίνουν. Γιατί πρῶτα—πρῶτα Ρωμαῖδες και σμὴ εἰδικὸς» σὰ ὅποιοδήποτε ζήτημα εἶναι ἔνοιοις ἀντιφατικῆς. Έπειτα δὲ θυμῶμαι πρὸ διάβασα κάποτε μιὰ κρίση γιὰ τὰ «Α ν θ η—βιβλίο ἀνωφελές—τοῦ μακαρίτη Χελντνίχ ἀπὸ ἀνθρώπου... εἰδικὸ βέβαια. Καὶ θυμῶμαι μὰ-

κ' ἐπομένως τί μπορεῖ νὰ πῶ και πῶς, μ' ἄλλα λόγια τί πρέπει νὰ τοῦ πῶ, και πῶ, πρέπει νὰ τοῦ τὸ πῶ. Διηλαδὴ θὰ διαλέξω πρῶτα πρῶτα ἀπ' ὅσο τὸ ὅλινδ τῆς εἶσι—στὴν ὁδὸν δὲν χρειάζονται νὰ βάλω στὸ βιβλίο σου, θὰ κοιτάξεις ἴσως μὲ πρὸ ποῖπει νὰ προχωρήσεις στὰ καθέκαστα. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἕνα ζήτημα, νὰ κατορθώσεις νὰ πῶς ὅσα πρῶ. πῶ και πρὸ πάντων νὰ μὴν πῶς ὅσα ξέρεις. Έρωγῇ ἔπειτα ἄλλο ζήτημα ἐπίσης σπουδαῖο, τὸ ζήτημα πῶς θὰ τὰ πῶς ὅσα ἔχεις νὰ πῶς, μὲ τί τρόπο, μὲ ποῖα μέθοδο, μὲ τί σειρά θὰ ἐκθέσεις τὰ πράγματα. Τὸ βιβλίο σου δὲν πρέπει νὰ εἶναι κουκουρεμένο ἐπιστημονικὸ βιβλίο, γιὰ τὴ ἄλλως θὰ μιλήσεις στον ἐπιστήμονα κι ἄλλως στον ἀπλὸν τὸν ἄνθρωπο. Έτσι, κάθε καινούριο πρῶμα πρὸ θὰ πῶς θὰ προσπαθήσεις νὰ τὸ δέσεις μὲ ὅσα ξέρεις ὁ ἀναγνώστης σου, κι ἀπ' αὐτὰ εἶναι πρὸ πρέπει νὰρρίζεις ἀπὸ τὰ γνωστὰ, και νὰ προχωρήσεις και νὰ ἐξηγήσεις τᾶννωστα, γιὰ νὰ τὰ παρουσιάσεις ὅσο μπορεῖς πρὸ εὐκολονόητα. Ἀλλὰ τὸ βιβλίο σου δὲ θάξει γιὰ τκοπὸ μο ἄχα νὰ μᾶθαι καινούρια πράγματα σ' αὐτὸν πρὸ θὰ τὸ διαβάσει. Σκοπὸς τοῦ ἑκάστου θὰ εἶναι νὰ τοῦ ἀνοίξει τὰ μάτια, νὰ τοῦ γυμνάσει τὸ παρατηρητικὸ, νὰ τὸν κάνει νὰ τρέπεται, νὰ τὸν ἐδηγῇ πῶς νὰ βρᾷ συμπεράσματα ἀπὸ τὰ διάφορα φαινόμενα πρὸ γίνονται μπροστὰ του. Κι ὅμως τίποτα, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῶ, δὲν κέρδισες, ἂν τὸ βιβλίο σου ἀρῇναι πρὸ τὸν ἀναγνώστη. Πρέπει δηλ. νὰ εἶναι τέτοιο, πρὸ νὰ φτεῦσει ἡ καλὴ-